

Jan **Měšťák**

Lékařská
etika
dříve a dnes

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Měšťák, Jan, 1944-

Lékařská etika dříve a dnes / Jan Měšťák. -- Vydání 1.. -- Praha : Grada, 2024.

-- 1 online zdroj

ISBN 978-80-271-7378-5 (online ; pdf)

* 614.253 * 617-089.844 * 61(091) * 614.253 * (048.8) * (0.034.2:08)

- lékařská etika
- plastická chirurgie
- estetická chirurgie
- dějiny lékařství
- lékař a pacient
- monografie
- elektronické knihy

614 - Veřejné zdraví a hygiena [14]

Jan **Měšťák**

Lékařská
etika
dříve a dnes

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou **bez souhlasu nositele práv zakázány**.

Jan Měšťák

Lékařská etika dříve a dnes

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 9314. publikaci

Odpovědná redaktorka Vlasta Dohnalová
Grafická úprava Antonín Plicka
Návrh a zpracování obálky Antonín Plicka
Fotografie z archivu autora
Počet stran 104
Vydání 1., 2024

Vytiskla D.R.J. TISKÁRNA RESL, s.r.o., Náchod

© Grada Publishing, a.s., 2024

ISBN 978-80-271-7379-2 (ePub)
ISBN 978-80-271-7378-5 (pdf)
ISBN 978-80-271-5346-6 (print)

Obsah

Úvod	7
Historie medicíny	9
Historie plastické chirurgie	11
Vývoj plastické chirurgie v Československu	13
Estetická chirurgie	15
Poválečné období minulého století a estetická chirurgie	17
Plastický chirurg současnosti	19
Lékařská etika a etický kodex	21
Lékařská etika, morálka, empatie, konání dobra	23
Plastická chirurgie a porevoluční období	25
Pooperační komplikace a porušování lékařské etiky	27
Lékařská etika a reoperace z jiných pracovišť	41
Lze zabránit porušování lékařské etiky v současnosti?	43
Státní zdravotnická zařízení a lékařská etika	45
Lékařská etika a jednání lékaře s pacientem s onkologickým onemocněním	47
Lékařská etika v praxi	51
Lékařská etika a její dodržování	53
Sociální sítě a lékařská etika	55
Lékařská etika – ano, či ne?	57

Kde jsou hranice lékařské etiky?	59
Psychoterapie, psychoanalýza, psychosomatika	61
Co lékař neovlivní	63
Několik slov na závěr	77
Jednání s pacienty a zásadní změna kvality života	79
Změní se mentalita lékařů a lékařská etika v budoucnosti?	99
Několik úsměvných slov na závěr	101
Slovo o autorovi	103

Úvod

K rozhodnutí napsat tuto publikaci jsem byl inspirován a také dostatečně morálně motivován jako plastický chirurg současným stavem nejen naší společnosti, ale také odsouzeníhodnou a ziskuchtivou snahou mnohých lékařů v celém našem zdravotnictví zbohatnout na úkor lékařské etiky. A to především v našem oboru plastické chirurgie. Protože pravá podstata medicíny a lékařské etiky spočívající v jejím poslání léčit a pomáhat nemocným bere v dnešním materialistickém světě – zvláště kvůli estetické chirurgii – absolutně za své. A s tím se smířit nemohu.

Plastická chirurgie byla přitom v minulosti díky jejímu zakladateli u nás akademikovi Františkovi Burianovi zaměřena zcela jinak. **Dr. František Burian** (obr. 1) založil na začátku první světové války v roce 1914 stanici plastické

Obr. 1 Akademik František Burian

chirurgie v Temešváru, aby nezištně a dobrovolně pomáhal při ošetřování válečných poranění. Stanici potom převedl po skončení války do Prahy, kde v prvních poválečných letech rekonstruoval v Jedličkově ústavu nejtěžší válečná poranění.

V roce 1932 přesídlil plastickou chirurgii definitivně do nemocnice na Vinohradech v Praze, která se později stala Klinikou plastické chirurgie Univerzity Karlovy s pověstí jednoho ze světově nejvýznamnějších pracovišť plastické chirurgie.

Za zmínku jistě stojí, že díky doktorovi Burianovi a akademikovi Jiráskovi, tehdejšímu předsedovi Akademie věd, byla v roce 1935 plastická chirurgie jako první na světě přednášena na Karlově Univerzitě jako samostatný lékařský obor.

Historie medicíny

Medicína (lékařství) je vědní obor, jehož úkolem je chránit a zlepšovat zdravotní stav obyvatel, upevňovat jeho tělesné a duševní zdraví a pracovní schopnost, předcházet vzniku a šíření nemoci, včas onemocnění zachycovat, rozpoznávat, posuzovat a léčit, vychovávat zdravé pracovníky a zvyšovat zdravotní uvědomění obyvatel.

Začátky lékařství patří do prvobytně pospolného řádu. Voda, teplo a světlo byly prvotními léčebnými prostředky. Z neolitické doby jsou známy první trepanace lebky. Léčením ran se zabývali ranhojiči, později se ujali lékařství kněží, kteří vycházeli z víry, že nemoci vznikají nepřízní bohů. Postupem let docházelo k rozvoji lékařství vznikem nových říší – řecké lékařství se vymanilo z vlivu náboženství vznikem světského lékařství kolem 5. století před naším letopočtem, za jehož zakladatele je považován řecký lékař Hippokrates, který pokládal nemoc za jev, jež má přirozené příčiny a poznatelné zákonitosti, a kladl vysoké požadavky na vzdělání i morálku lékaře. Nejslavnějším lékařem římského impéria byl Galenos. Jeho lékařské názory byly tradovány po celý středověk, kdy bylo lékařství zcela pod vlivem katolické církve. Počátky moderního lékařství, podloženého objevy přírodních věd, náleží do doby renesance. Jedním z prvních, kdo využíval přírodovědné poznatky, byl německý lékař a chemik Paracelsus.

S postupným rozkladem feudalismu a vytvářením nových kapitalistických výrobních vztahů dostávalo i lékařství novou tvář na základě přírodovědeckých poznatků. Základ moderní chirurgie a porodnictví dal francouzský lékař Paré. V této době tak vystřídala chirurgie v lékařství lazebníky, kteří se dříve chirurgickými výkony zabývali.

Postupem času se lékařství nadále rozvíjelo díky novým vědeckým a přírodovědeckým poznatkům a dělilo se na řadu nových oborů, jak je známe i v dnešní době. Z vnitřního lékařství a chirurgie se postupně oddělovaly samostatné obory, jako jsou např. pediatrie, neurologie, oftalmologie, gynekologie a řada dalších oborů.

Protože autorem publikace je všeobecný a plastický chirurg, dovolil si potenciální čtenáře podrobněji seznámit s historií oboru, kterému se věnoval po většinu své klinické praxe. Uvádí to také proto, že na projevu každého člověka a jeho povahových rysech se podílí nejen vlastnosti získané po rodičích, ale v pozdějším věku také osobnosti, se kterými se během života setkal.

Historie plastické chirurgie

Dějiny oboru chirurgické činnosti jsou staré jako léčitelství samo. Historické nálezy dokladují stáří lidského snažení o navrácení přirozeného vzhledu obličeje a těla. Z pohledu historie to byly především úrazy nosu, které stály u zrodu plastické chirurgie. Nos jako esteticky nejdůležitější část obličeje mohl být poraněn při boji s nepřítelem, mohl být uříznut jako trest k označení odsouzence nebo k zohavení zajatce. Také lidská zlomyslnost se snažila poznamenat nenáviděnou osobnost na nose.

První záznamy o plastických operacích staré více než pět tisíc let pocházejí z Indie. V knihách encyklopedie *Ayurvéda* se píše, že příslušníci kmene Koomasů odedávna zhotovují nosy z kůže tváře nebo čela zlodějům, kterým byl nos za trest uříznut. Také na staroegyptském papyru, vzniklém tři tisíce let před naším letopočtem, čteme nejasný návod, jak učinit starého muže mladým.

Na přelomu našeho letopočtu popisuje římský spisovatel a lékař Aulus Cornelius Celsus v díle *De re medica* plastiku nejen nosu, ale i rtů a boltců. Je v něm také první zmínka o operaci rozštěpu rtu. Ve 3. století našeho letopočtu velmi podrobně popsal rekonstrukční postupy v obličeji Ind Sušruta. Velmi zajímavé jsou také jeho poznatky k výchově nových lékařů: „Jen spojení chirurgie a medicíny vytváří dokonalého lékaře. Lékař, jemuž se znalosti jednoho nebo druhého odvětví nedostává, je podoben ptáku s jedním křídlem.“ V dalším období, a to především v 15. století v Itálii, kde byla v té době medicína na poměrně vysoké úrovni, se objevují zprávy o nových rekonstrukčních postupech. Později se přidávají i další země.

Za počátek nové éry v plastické chirurgii lze považovat období první světové války, kdy dochází k prudkému rozmachu plastické chirurgie v mnoha zemích v důsledku řešení těžkých válečných poranění. O tom, jak velký význam byl přisuzován v této době plastické chirurgii, svědčí skutečnost, že v roce 1930 byla založena francouzská společnost plastické a estetické chirurgie a v roce 1931 americká společnost plastické chirurgie. Potom následovala celá řada dalších zemí. První mezinárodní kongres plastické chirurgie se konal v roce 1933 v Paříži.

Podobný trend spojený s rozvojem plastické chirurgie přinesla i druhá světová válka. Po válce vznikají odborné ústavy plastické chirurgie ve všech zemích, v Anglii a Americe dokonce u každé větší nemocnice. Od roku 1946 vychází

odborný časopis plastické chirurgie Plastic and Reconstructive Surgery. V roce 1955 byla obnovena Mezinárodní společnost plastické chirurgie, jejíž první sjezd se konal ve Stockholmu za ohromné účasti chirurgů z celého světa. Plastická chirurgie se stala plně uznávanou součástí preventivní léčebné péče.